

РЕШЕНИЕ

№ 2942

гр. София, 02.05.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 65 състав, в публично заседание на 03.04.2024 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ванина Колева

при участието на секретаря Ирена Йорданова и при участието на прокурора Мария Малинова, като разгледа дело номер **10835** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), вр. с чл. 285, ал.1 и чл.284 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС).

Образувано е по искова молба с вх.№ 40481/13.11.2023 год., подадена от Н. Б. Н., ЕГН: [ЕГН], с която предявява иск против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, [населено място] към Министерство на правосъдието за заплащане на обезщетение в размер на 6000 лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 15.08.2023г. до 15.11.2023г., причинени от условията, в които е пребивавал в следствения арест на [улица]в [населено място], ведно със законната лихва от датата на увреждането. Твърди, че е бил настанен в килия с площ 10 кв.м., с много дървеници и хлебарки, които го хапали и от които получил алергия, изпитвал болки, подул се, не можел да спи.

Препис от исквата молба на Н. Б. Н. е изпратена на ответника, Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, който в писмени отговор я оспорва като нередовна и неоснователна и моли претенцията да бъде отхвърлена. Твърди, че не се установява неизпълнение на задължение на ответника, вменено със закона, с което да е нарушен чл. 3 от ЗИНЗС. Позовава се на становище на началника на ОСИН - София за условията в съответните помещения на пребиваване и декларация, подадена от ищеца, за да обоснове твърдението си за липса на неимуществени вреди у ищеца. Ангажира писмени доказателства. Моли съда да отхвърли иска като неоснователен.

Представителят на Софийска градска прокуратура дава заключение за неоснователност на иска.

Административен съд София - град, I отделение, LXV състав, след като взе предвид становищата на страните и въз основа на приетите по делото на доказателствата, намира се за установено от фактическа страна следното:

Ищецът Н. Б. Н. е бил задържан в ареста на бул/ "Г.М. Д." към сектор "Арести" София при ОСИН - София на 16.08.2023г., като на 24.10.2023г. бил приведен в затвора в [населено място]. От представеното по делото писмено становище на началника на ОСИН – София се установява, че по време на престоя си в ареста е пребивавал само в едно арестно помещение №3 на етаж 3, в което не били настанявани повече от още трима души. Арестното помещение било с площ около 16 кв. м. с две двойни легла тип вишка, метално шкафчета за съхранение ние на вещи, метална маса и отоплителен елемент от инсталацията за парно отопление, отделен с метална решетка. Помещенията разполагат със собствен санитарен възел с непрекъснат достъп до течаша вода, отделен с PVC преграда, над който имало изградена вентилационна система за циркулация на свеж въздух по естествен път. Осигуряван е бил достъп до помещение за къпане и бръснене и достъп до топла вода за хигиенизиране на помещенията, личен тоалет и пране на дрехи и бельо. На задържаните лица са предоставяни средства за поддържане – кофи, метил, парцали и др.

Прозорците в помещението били с размери на светлия отвор 230 см. на 130 см. от PVC дограма, откряващи се в горния край. В помещенията имало изградена система за хранване с 12 V прав ток и система за ефирна цифрова телевизия. Изкуственото осветление било изпълнено с 2 бр. крушки с LED светлина по 15 W, съответстващи на 85 W. Отоплението се осигурявало от радиатори, хранвали централно от ТЕЦ.

Според представеното от ответника становище в ареста се извършвало регулярно дезинфекционни, дезинсекционни и дератизационни (ДДД) мероприятия. При необходимост се извършвали такива незабавно. От ответника са представени и са приети като доказателства по делото протоколи за извършените дейности в исковия период. Представени са също графици за извеждане на задържаните под стража лица в арест "Д-р Г.М. Д." за къпане и бръснене, Вътрешни правила за организиране и извършване на дейности по дезинфекция, дезинсекция и дератизация в местата за лишаване от свобода към ГДИН", утвърдени със Заповед № Л-4599/ 2023 на главния директор на ГДИН. Представена е и декларация от 24.20.2023г. от ищеца Н. Б. Н., че няма претенции по отношение на надзора и медицинското обслужване.

В становището от ответника е посочено, че в арестантското досие на ищеца не се съдържа нито една жалба, молба или сигнал по отношение на предоставените му битови условия.

От ищеца в хода на съдебното производство е представено съдебномедицинско удостоверение № 76/2024, издадено от клиниката по съдебна медицина и деонтология на УМБАЛ "Александровка" ЕАД, за извършен на 02.02.2024г. преглед на ищеца при който са установени множество изменения по кожата във вид на овални пигментирани области и овални ръбци. Установените изменения могат да бъдат получени в резултат на оздравителни процеси на увреждания на кожата с формиране на корички, вкл. и при многократни повтарящи се разчесвания след образуване се обрив от нахапване на насекоми. Установените изменения са с приключен възстановителен процес (стари).

По искане на жалбоподателя по делото е разпитан свидетелят А. Ж. А., пребивавал е едно помещение с него, който заявява пред съда, че нищо не знае за случая.

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 15.08.2023г. до 15.11.2023г., е пребивавал в следствения арест на [улица]в [населено място], където е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразни бездействия на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” – юридическо лице към министерството на правосъдието с териториални структури, включващи затворите и областните служби „Изпълнение на наказанията” – чл. 12, ал. 3 ЗИНЗС.

Материално-правната уредба на твърдяното право се съдържа в чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ, а след измененията в ЗИНЗС /ДВ бр. 13/ 2017г., в сила от 7.02.2017г./ и в чл. 284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения по чл. 3 – последната /разпоредба/ поставя изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване на следните материално-правни предпоставки: 1/ акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл. 3 ЗИНЗС; 2/ настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението, която се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл. 284, ал. 5 ЗИНЗС и 3/ причинна връзка между нарушението по чл. 3 ЗИНЗС и настъпилия вредоносен резултат.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Н. неимуществени вреди - болки, страдания, безсъния от проявните форми на нарушения на чл. 3 ЗИНЗС вр. чл. 3 КЗПЧОС: необезпаразитяване, съответно наличие на дървеници и хлебарки в помещението, в което е бил настанен.

Според чл. 3 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. Спрямо лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство това право е регламентирано с нормата на чл. 3 ЗИНЗС, предвиждаща, че осъдените не могат да бъдат подлагани на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им - чл. 2, т. 3 ЗИНЗС. „Нечовешко” или „унижаващо” отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода според ЕСПЧ могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Фактическо основание на предявения иск е недостатъчното обезпаразитяване на помещението, обитавано от Н. Б. Н. в ареста на [улица], [населено място], в резултат на което в периода от 15.08.2023г. до 15.11.2023г. в него е имало дървеници и хлебарки.

Ищецът не навежда доводи за липса на достатъчно жилищна площ, липса на престой на открито, достъп до упражнения на открито, естествена светлина или въздух,

наличие на вентилация, адекватност на отоплението, възможност за използване на тоалетната в уединение и съответствие с основни санитарни и хигиенни изисквания. Единственото му твърдение е свързано с наличие на дървеници, които го хапели и му причинявали болки и страдания и неоказване на медицинска помощ. твърди, че помещението, в което е бил настанен е с площ 10 кв.м., което се опровергава от представената справка, от която се установява, че площта му е около 16 кв.м.

От представените писмени доказателства се установява, че за дезинфекция, дератизация и дезинсекция на помещенията в ареста на [улица] е извършвана обработка в изпълнение на сключен дългосрочен договор. От представените протоколи за ДДД обработка се установява, че на помещението, в което е пребивавал ищеца през исковия период е извършена обработка срещу хлебарки и дървеници на 31.10.2023, на 25.09.2023г. Такава е извършена и на 28.07.2023г.

От свидетелските показания на разпитания свидетел не може да се установи дали ищецът е бил хапан от инсекти в арестното помещение и как му се отразило това, както и дали е търсил медицинска помощ, която да му е била отказана. Въпреки възможността, дадена от съда ищецът не е посочил друг свидетел. От ответника е приложена декларация от ищеца от 24.10.2023г, че няма претенции към медицинското обслужване и редовно е получавал хигиенни препарати и материали.

Относно ефекта на борбата с инсекти, Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ) в § 243 от пилотното решение по делото Н. и др. срещу България от 27.01.2015 г. за условията в българските затвори, споменава, че затворническите власти трябва да се справят с този проблем, чрез осигуряване на адекватни дезинфекционни съоръжения, почистващи продукти, както и редовно обезпаразитяване и проверки на килиите, по-специално на спалното бельо, дюшеците и пространствата, използвани за съхранение на храна. От представените протоколи се установява, че се пръска редовно срещу дървеници и хлебарки. Каквито и мерки за борба с инсектите да се провеждат обаче, ако не се поддържа нормална лична хигиена и хигиена на помещенията, каквото задължение имат самите лишени от свобода, борбата не би била успешна. В справката е посочено, че лицето има достъп до топла вода и редовно се предоставят хигиенни материали, имал е възможност и за допълнително внасяне на препарати. От събраните доказателства не се установява, че мерките срещу хлебарките и дървениците в ареста на бул “ Д-р Г.М. Д.” № 42 [населено място] не са ефективни. Освен това, за да попадне в обхвата на чл.3 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи (ЕКПЧОС, Конвенцията), малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото. В случая това не се установява.

Представеното съдебномедицинско удостоверение № 76/2024, издадено от клиниката по съдебна медицина и деонтология на УМБАЛ “ Александровка” ЕАД, установява, че на 02.02.2024г. при прегледа на ищеца са установени множество изменения по кожата, които могат да бъдат получени по начина и в периода, в който твърди той, но това не се установява със сигурност, не се установява дали измененията по кожата са получени именно в ареста и именно в исковия период, както и дали са от ухапване на дървеници и хлебарки или са получени от нещо друго. Освен това е установено, че по време на престоя си в ареста Н. Н. не е търсил медицинска помощ, включително и за ухапвания от насекоми, което не е логично при твърдения в исковата молба за придобита алергия, а при напускането е декларирал, че няма претенции към медицинската помощ.

При тази фактическа установеност настоящият състав приема, че не е осъществен съставът на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС и твърденията на ищеца са опровергани от представените от ответника в хода на производството писмени доказателства. Събраните писмени доказателства изхождат от длъжностни лица, издадени са при изпълнение на службата им, по установената форма и ред и съставляват доказателство за изложените в тях факти (чл. 179 ГПК, приложим субсидиарно). Субективните преживявания на ищеца – безнадеждност и отчаяние са естествени в условията на изтърпяване на наказание. За да попадне задържането специално под чл. 3 от Конвенцията, страданието и унижението трябва да надхвърлят неизбежния елемент на страдание и унижение, свързани със самото лишаване от свобода.

От изложеното следва изводът, че в конкретния случай не се установи наличие на незаконосъобразно бездействие на ответника. Ищецът не е бил подложен на унижително и нечовешко отношение. В рамките на мястото за изтърпяване на наказание се търпят ограничения, свързани както със самото място, така и с режима и правилата на вътрешния ред, което обаче не е основание за ангажиране на безвиновната отговорност на държавата. Не са налице всички елементи от състава на законната норма, а разминаването на посочените в исковата молба обстоятелства и събраните писмени доказателства обосновава несъстоятелността на твърденията, че в резултат на незаконосъобразни бездействия са причинени неимуществени вреди на лицето, така както се претендира. При подобна фактическа обстановка сходни са изводите на съда в преобладаващата съдебна практика на ВАС, обективирана в решение № 8816 от 11.06.2019г., по адм.д. № 8828/2018г. на ВАС, решение № 1301 от 28.01.2020г. по адм.д. № 7337/2018г. на ВАС и АССГ -решение № 5554 от 11.09.2023г. по адм.д. № 2821/2023г. на тричленен състав на АССГ и др.

Липсата на незаконосъобразни бездействия е достатъчно основание за отхвърляне на иска без да се изследват останалите елементи от отговорността на държавата по специалния закон, тъй като отсъствието на която и да е от кумулативно изискуемите предпоставки на законовия текст води до отхвърляне на исковите претенции като неоснователни.

Въпреки това по делото не се установяват и другите две предпоставки за ангажиране на отговорността на ответника. По изложените съображения искът следва да бъде отхвърлен.

Направеното искане от ответника за присъждане на юрисконсултско възнаграждение е неоснователно. Приложимите разпоредби на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 ЗИНЗС, тълкувани в тяхната взаимовръзка, се явяват специални по отношение на общите разпоредби на чл. 78, ал. 8 ГПК, във вр. с чл. 144 АПК и чл. 143 АПК. След като те не предвиждат отговорност на ищеца за заплащане на юрисконсултско възнаграждение на ответника при пълно или частично отхвърляне на иска му, то такова в случая не се дължи.

Водим от горното и на основание чл. 221, ал. 2 и чл. 222, ал. 1 АПК, Административен съд - [населено място], LXV състав,

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ иска на Н. Б. Н., ЕГН: [ЕГН], с против Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ [населено място] към Министерство на правосъдието за заплащане на обезщетение в размер на 6000 лева за претърпени неимуществени вреди за периода от 15.08.2023г. до 15.11.2023г., причинени от условията, в които е пребивавал в

следствения арест на [улица]в [населено място] в помещение с дървеници и
хлебарки, ведно със законната лихва от датата на увреждането

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщението, че е изготвено,
пред тричленен състав на Административен съд - [населено място].

Съдия: